

Slovani leta 1895.

Kakor naravno in običajno, je v Slovanstvu imela Rusija tudi letos prvo vlogo. S carjem Nikolajem II nastopil je tudi drug zunanji minister, knez Lobanov. Zapadniki so pričakovali, da novi car popusti politični tir svojega pokojnega očeta, in kaj radi zabeležujejo dogodke, ki bi se mogli označevati kot nasledki domišljanega novega tira. V obče je pa treba poudarjati, da Rusija se je držala tudi letos svojih starih in narodnih tradicij, in če se tolmačijo nekateri poskusi kot izvodi bolj „mehke“ politike, je treba poštovati, da tudi taka sredstva dovajajo k jednemu in istemu cilju in morejo takisto utrditi tla nacionalne politike. V tem smislu bi mogli razlagati postopanje guvernerja Šuvalova v ruski Poljski. Vedenje ruskih državnikov gledé na pribaltijske pokrajine in Finlandijo vendar ne kaže o popustljivosti nacionalnega stališča. Gledé na nemške nasebine in židovsko rogoviljenje pa se ni treba bati velikih napak; kajti posebnost Židovstva rusko proizvaja samo različna dejstva, vsled katerih si skrči nezasluženo in preveliko svobodo. V Rusiji ne prodere tako lahko formalizem tiste enakopravnosti, vsled katere teptajo močnejši šibkejši ali bolj zvití poštene življe.

Zunanja politika se je ves čas bavila z navskrižjem, porodivšim dolgotrajno vojno med Kitajem in Japonskim. Rusija je skušala ščititi svoje interese s tem, da je na korist Kitaju posredovala med obema državama. Rusiji se je v tem pogledu pridružila poleg Francije tudi Nemčija. Rusija je Kitaju pridobila tudi potrebno veliko posojilo.

Armensko vprašanje je na svojo korist nekoliko proizvajala, nekoliko pospeševala Anglija. Rusija se je postavila na stališče, da Turčija naj se obrani še dalje, toda dolžna je izvršiti po pogodbah določene reforme.

Sebičnost različnih velesil je kriva, da Turčija vegetuje do danes, in Rusija ni videla drugega pomočka, kakor da se z drugimi velesilami postavi na stališče status quo.

Medsebojnost Francije in Rusije se je letos, če možno, še povečala, in uže to kaže, da v evropski politiki sledi car Nikolaj II. svojega očeta. Bila so letos takó važna pojavljanja med državniki ruskimi in francozkimi, da so vsled tega kar naravnost govorili tudi o sklepu formalne zveze obeh velesil. Nemčiji to ni branilo, da se je približevala Rusiji; vse nekako kaže, kakor da bi car Viljem II. poslušal Bismarcka vsaj v tem pogledu, da je treba Nemčiji ostati z Rusijo v prijateljskih odnosih.

Ruske finance so bolj utrjene, nego v vsaki drugi veliki državi; proračun kaže velike preostanke tudi letos.

Na veljavo ruskega papirja pritiskajo le umetno, seveda na veliko škodo ruskemu drž. gospodarstvu.

Sibirska železnica se je letos nagloma zidala dalje. Za kmetijstvo in druge gospodarske stroke zasnovali so se letos novi zakoni in ukrenile mnogotere priredbe. Za Nižnenovgorodsko veliko razstavo za l. 1896. so se marljivo pripravljali.

Skrbelo se je za zakonodavstvo, ki je delavcem v prid. Denarni zavodi so se urejevali takó, da poštrevajo položnje posamičnih slojev, da morejo ti, vsak pa svoje, plačevati obresti in pobotavati posojila.

Osnovnih šol se je mnogo zasnovalo, in novi car izrecno uvažuje veliko zadačo takih šol. Osnovali so pa tudi viših obrtnih, v obče gospodarskih šol, in kakor znano, sklenili so, da dobé ženske l. 1897 za medicinske studije posebno vseučilišče.

Narodno blago so zbirali in tiskali tudi letos; književnost se razmerno silno množi, in vsakovrstna umetnost proizvaja tvore, ki se uvažujejo tudi pri drugih narodih. Rusija deluje v velikem stilu in je tudi letos dosegla mnogo bez posebnega hrupa in bez vsake samohvale. Ponos o vrednosti svojega dela ne dopušča tistega šovinističnega vpitja, ki se je vtepel ne le med male, temveč celó med večje narode.

Poljake je letos papež Leon XIII. strogo obsodil, poudarjaje, da izrabljajo vero za potitiške svoje namere. Zajedno je razkril isti Leon, da so samo laži, ako Poljaki govoré o zatiranju svoje narodnosti v Rusiji. Nikjer nimajo Poljaki bolj zagotovljene svoje narodnosti, nego v Rusiji; tu se povzdigajo s pomočjo ugodnega gospodarskega razvijanja, in narodni tribut, ki ga dajejo v v interesu skupnosti, je mnogo manjši, nego drugod. Kljub temu je poljski šovinizem tudi v Rusiji celó nasproti Rusom nestrpen; to nestrpnost pa podpira šovinizem avstrijskih poljskih plemičev.

V Nemčiji pokupujejo nadalje poljske zemlje, in vse postopanje Nemčije proti Poljakom meri na izvršenje načela, katerega se je držal državnik Flottwell, ki je rekel: „Popolno potopljenje Poljakov v nemški narodnosti kot konec velike zadače germanizovanja more se izvršiti jedino z odločnim nastopanjem nemške kulture.“ Tega načela se je držal Flottwell sam, za njim najbolj Bismarck in se ga držé dosledno drugi nemški državniki. A poljsko avstrijsko plemstvo vendar molči o teh pan-germauskih ciljih, v tem ko hujska proti Rusiji.

Avstrijski Poljaki so letos dosegli vrhunec svojega vpliva, ko so iz njih srede zunanji minister, tostranski notranji minister in ministerski predsednik, in finančni

minister. Zunanja in notranja politika je privedla v Avstro-Ogerski ravno Poljake do tolike začasne moči. Da bi se pa poljsko plemstvo krotilo gledé na Maloruse ali zaresno poštevalo potrebe drugih slovanskih narodov, o tem niti sanjati ni. Malorusi in poljski kmetjski narod so letos trpeli pod pritiskom poljskega pristnega in renegatskega plemstva.

Vsled poljske politike v Avstriji je možen protislovanski sistem, radi katerega Slovani avstrijski niso tudi letos dosegli ničesar.

No, imamo opraviti še z zunanjimi Slovani. Lužiški Srbi so, kakor poslednja leta, omejevali svoje delovanje na društva, shode in književnost. Nabirali so tudi letos iz velikega zaklada svojih narodopisnih posebnosti v glasbi, petju in jeziku. Inteligencija se razmerno množi, no vse glavno delo je osredotočeno v nekoliko marljivih rodoljubih. Živlavost je v teh duševnih prvakih velika, kajti razžalil bi jih, ko bi jim dokazoval, da so njih napor brezvspešni. No njih požrtvovalnost in vstrajnost je vzorna, ter bi jo za potrebo priporočali drugim slovanskim narodom.

Bolgarska je izgubila svojega tirana Stambulova, in ta dogodek pomenja letos največo srečo za narod. Korupcija tega neznačajnega se je v velikih potezah razkrila, v svarilo drugim. Politika je sedaj nekoliko boljša, vendar omahljiva, v tem ko se je pokazalo, da zapadniški rojaki niso še popačili mišljenja narodovega. Deputacija, ki je bila šla v Petrograd, je dobro vplivala na ruski in na bolgarski narod. Vprašanje o pristopu Koburžanovega sina Borisa je sicer še vedno odprto, no gledé na bistvo stvari jako postranskega pomena. Slovani bi vendar dandanes ne smeli jemati na posodo vladarjev tuje krvi. Saj vidijo zgled n. pr. v Romuniji, in posledice za mednarodno politiko si moreje tudi raztolmačiti. Te posledice narodom slovanskim nikakor ne morejo biti ugodne.

Tudi v Bolgariji dobiva Židovstvo prevelik vpliv; to se je letos razvidelo še posebe ob smrti Stambulovi, in se vidi vsak dan, ko Židje poročajo vsako malenkost o gibanju, specijalno o vladanju v Bolgariji.

V Srbiji so Milanove in druge intrige spravile narod ob liberalno ustavo, in je letos vladal nekaj absolutizem. Tuji vpliv je prevelik, da bi se zboljšalo kmalo političko položnje. Stranke so vse oslabele, da ne morejo dovoljno slabiti zunanjih intrig. Država se je strahovito zadolžila, in le z velikimi žrtvami so se dolgovi združili v jedno samo vsoto dolgov. Da narod ne more napredovati v kulturnem pogledu, ko je treba dajati toliko obrestij na državne dolgove, umevno je pač samo po sebi.

Židovstvo se je v Srbiji še bolj zarilo, nego na Bolgarskem; to uničuje delo narodovo še bolj pri nerazvitih balkanskih narodih, nego drugod.

Črna Gora nima strank in se drži v strani od škodljivih vplivov zunanjih držav; ona je v prijateljskih odnosajih z drugimi državami; kneza občudujejo tujci, in on sam je v svoji modrosti pridobil naklonjenost tudi pri carju Nikolaju II, kakoršno je stalno imel pri njegovem očetu.

Letos je porabil knez Nikola I. čas za preosnovo črnogorske vojske, in ruska ladija je pripiljala za to potrebnega orožja. Kmetijstvo in šolstvo se je tudi letos pospeševalo. Za književnost delujeta letos dva mesečnika, in knez sam je zgled delavnega pisatelja-pesnika. V Črni Gori ni še Židov, in zato so pa toliko bolj v tujih službah, da ovajajo kneza, kolikor morejo. No on je miren in, če treba, jo tudi oficijozom zasoli, da morajo molčati.

Avstro-ogerski Slovani, razen Poljakov, niso v političkem pogledu doživeli nič ugodnega. Na Ogerskem so se bili Slovaki, Srbi in Romuni združili za posebne resolucije, da bi madjarsko vlado opominjali na zakone in na pravičnejše postopanje. Tostranski Slovani so bili tudi takega shoda potrebni, a ga niso priredili, in tako so ostali v konec leta bez skupne taktike gledé na silno važno vprašanje o pogodbi z Ogersko in vsem tem, kar je tesno združeno s to pogodbo. Ti Slovani nimajo niti skupne taktike nasproti sedanji ustavi, in tako se je začela najnovejša vlada pogajati z njimi kot separatisti, partikularisti in drobtinčarji. Velike zadače so našla ugodna tla za nadaljnjo protislovansko zunanjo in notranjo politiko, in ni še gotovo, ali se Mladočehi ne dajo zavesti v smislu te politike.

Mladočehi so letos dosegli vrhunec vsaj v formalnem pogledu, ko so se jim popolnoma umaknili Staročehi. Toliko večje razlike so pa v skupini Mladočehov sami, in polg tega imajo različnih nasprotujočih struj zunaj svojega okvira. Nekateri popuščajo od strogega starega pojma o drž. historičkem pravu in že izjavljajo, da to pravo ni še aktuvalno, češ, da potrebuje predstopinj kot priprav za izvršenje. V obče v konec leta ni mladočeska politika toliko jasna, odločna, kakor je bila še pred nastopom Badenjevima.

V kulturnem pogledu je imela narodopisna razstava češkoslovanska letos prvo mesto v Slovanstvu. Stala pa je pod vplivom obsednega stanja in nemškega antagonizma. Vendar pa skupni narod češki je izpolnil dolžnost gledé na razstavo, in mnogo večjih Slovanov je od nje duševno pridobilo za propagando slovanskih svojstev med svojimi rojaki. Ta razstava je bila najsvetlejša zvezda na letošnjem slovanskem obnebu, in za ugodne posledice te svetlobe skrbé najbolj Čehi sami. Tudi v političkem pogledu utegne ta razstava vplivati, kajti bili so poleg moravskih in sileških Čehov na njej zastopani tudi Slovaki. Mladočehi so še le sedaj začeli odločnejše povdarjati, da pod češko drž. pravo spada tudi Moravska in Silezija, in je tolažilno, da uslovje za spravo vidijo pred vsem v ugodni izpremeni na Moravskem. Čehi so se lotili na svoje roke tudi narodnih podjetij, za katera so nabirali gmotnih sredstev med vsem narodom.

Na umetniškem, leposlovnem in literarnem polju so Čehi tudi letos delovali, kakor razmerno noben slovanski narod ne toliko. Njih mesečniki in ilustrovani listi so jednakovrstni z listi velikih narodov.

Avstro-ogerskih Hrvatov in Srbov ni možno ločiti pri skupnem pregledu, ker delujejo pod vplivom stalnega navskrižja. Ob volitvah si nagajajo, naj si bodo v Dalmaciji ali Hrvatski in Slavoniji, in posledica je, da ima v Dalmaciji dobiček italijanstvo, na Hrvatskem pa madjarstvo. V Bosni in Hercegovini pa protislovanski sistem izrablja obe ti slovanski narodnosti. Na Hrvatskem je letos še opozicijski del naroda zopet razdelil se, in v stranki prava je nastalo hudo nasprotje. Židovski element je povsod pri rokah, da povečuje ta nasprotja, in takó je za Hrvatsko židovsko vprašanje ravno takó aktuvalno, kakor n. pr. med Nemci; razlika je le ta, da Hrvati niti volje ne kažejo posebne za urejenje podrejenega domačega gospodarstva, in s tem praktičnega antisemitizma.

Literatura in gledišče prospera med Hrvati tudi pri sedanjem položnju. Jednako tudi med Srbi avstro-ogerskimi.

Jedini Hrvati in Slovenci v Istri so na jugu bez medsebojnih preprirov, ti delujejo skupno, in so letos ob

deželnozbrskih volitvah in drugače pokazali svojo solidarnost.

Srbi in Hrvati so si navzkriž tudi radi vere in tega, kar je združeno ž njo, v tem ko so Srbi v Srbiji in Bolgari pravoslavni, pa gledé na politiko imajo nasprotna stremjenja. Takó je bilo letos pri makedonskem vprašanju; ko bi se bilo posrečilo Bolgarom, izkoristiti makedonsko parcijalno vstajo na svojo korist, bila bi jim pa Srbija nagajala, in takó bi se bila zopet tuja diplomacija veselila nevspehov balkanskih nezrelih narodov.

Slovenci so v neugodnem položaju, tudi ko bi bili na znotraj jedini. Nasproti razvajenim privilegovanim sosedom so prešibki, vrhu tega so še pokrajinske vlade na strani nemških in italijanskih strank. Jedini so bili vsled pametnega spoznanja povsod zunaj Kranjske. Protislovanski sistem pa bi ne videl rad jediniti v poslednji vojvodini; kajti 95% jedinega prebivalstva, jedinega v jedni in isti deželi bila bi, po starih sporočilih, prevelika — potrata! In takó je uže od prejšnjih let Kranjska raztrgana, in je letos ta razkosanost ob deželnih volitvah dospela na vrhunec svoje sile. V državnem zboru so slovenski oportunisti prodajali izročeno jim narodno nasledstvo za lečo Celjskih gimnazijskih vzporednic. Potres je še posebe zavajal kranjske zastopnike do nedostojnega postopanja. Ti zastopniki so pokazali letos vse svoje slabosti, a narod je v taki nevednosti in pod takim terorizmom, da je izbiral sebi takih ljudi, ki bljejo njemu in Slovanstvu v obče po glavi. Na Kranjskem maha narodna stranka po škofu, prezira pa, da je on le dober pomoček protislovanskega sistema, torej tistega sistema, kateri neposredno in posredno podpirajo in sovzdružujejo sešobno kranjski državni poslanci tudi narodne stranke.

Letos ni bilo posebnih shodov in ukrepov med Slovenci; v starem tiru so se razvijala društva in druga gibanja. Literatura se je omejala na običajno proizvodstvo s pomočjo narodnih književnih zavodov in časopisov. Bilo je vse leto bolj žalostno, nego radostno.

V obče so bili tudi letos Slovenci v takem položaju, v kakoršnem se trajno Slovaki in Malorusi, in oba poslednja naroda sta letos ob raznih prilikah pretrpela hudih muk.

Leon XIII. je dokazoval potrebo zjedinenja cerkva, sešobno tudi pravoslavni Slovanov. No, zapreke mu dela ne le obča zapadna politika, ki izpodkopuje nadeje pravoslavni Slovanov, da bi bili bez skrbi v zjedineni cerkvi, temveč delajo take zapreke tudi zapadni Slovani sami, na prvem mestu Poljaki. Ti bi iz političnih vzrokov ne sprejeli slovansko-grškega obreda, nasprotno oni uničujejo isti obred celó pri galiških unijatih, kakor Madjari pri ogerskih unijatskih Rusih. Potem so Hrvatje bolj ali manj indiferentni nasproti cirilo-metodijski cerkvi tudi v obliki unijatske cerkve; radi Srbov celó pozitivno nasprotujejo vsemu, kar spominja na pravi cirilo-metodijski obred in na cirileo. Med Čehi je mnogo elementov, ki so oduševljeni za cirilo-metodijsko cerkev, a imajo nasprotnikov ne le v mogočnih latinizatorjih, temveč tudi v novejših strankah realistične barve in zlasti v takó zvanem radikalizmu. Tu toroj deluje mišljenje narodnih življev v soglasju protislovanskega sistema. Na Slovenskem je narodna stranka preveč oddaljila se od Slovanstva, in gledé na cirilo-metodijsko cerkev sedaj do cela molči, v tem ko latinizatorska kranjska stranka, če le more, ruje neposredno proti cirilo-metodijski cerkvi in v tem sebe postavlja v nasprotje s stremljenjem Leona XIII. Takó v obče stremjenje za cirilo-metodijsko cerkvijo je med zapadnimi Slovani zaostajalo, in protislovanski sistem ima

na to stran mir in mirno vest, vse je zasnovano v soglasju ž njim.

Povdarjali so letos posamični zastopniki zapadnih Slovanov svojo historiško individualnost ter zagovarjali s tem namišljeno nemožnost, da bi mogli sporazumeti se s Slovani cirilo-metodijskega obreda. Ta gospoda ne uvažujejo razvoja kulturnih zakonov in menijo, da narodi morajo prav po kitajski ostati v okvirju, v katero so jih zabili zapadniki na pogubo Slovanstva. Sila kola lomi, ta pa ni menda še velika dovolj, da bi izmodrila zagovornike po latinskem in germanskem kroju razvite kulture pri zapadnih Slovanov. No, včasih je uže skrajna sila, a ljudje so omamljeni, da ne zapazijo vode, ki jim teče v grlo. Naj bi v bodočnosti ne narastlo valovje germanstva in latinstva takó visoko, da bi se ne mogli več rešiti sedaj ne ravno pretežno misleči zapadniki malih slovanskih narodov. Naj bi postalo leto 1896. odločilno boljše za Slované v obče, za zapadne pa posebe!

Iz državnega zbora.

Generalne debate se je ndeležil tudi poslanec baron Ciani, ki je v imenu trentinskih poslancev zahteval, da podeli vlada južnej Tirolski upravno samostojnost. Dokazoval je potrebo premembe s tem, da so gospodarski interesi južne in severne Tirolske popolnoma različni, in da sedanja nemška večina v tir. dež. zboru Trentincev noče podpirati niti v čisto gospodarskih težnjah. Naposled je izrekel dvom o tem, da bi se moglo trentinsko vprašanje rešiti drugače, kakor z omejenjem pristojnosti sedanjega tir. dež. zbora.

V imenu nemških nacijonalcev je dr. Bareuther najprvo kritikoval finančno politiko vlade. Zahteval je, da se uradnikom ne krčijo njih politične pravice, da smejo svobodno prirejati shode in prositi za zboljšanje njih materialnega položaja. V vlado uže radi njenega postopanja napram dr. Luegerju ne more imeti zaupanja. Prešedši k pogodbi z Ogri izjavlja, da rajši želi personalno unijo, samostojno banko in samostalne avstrijske drž. note, nego pa dosedanje pogodbo. Za novi volilni zakon zahteva odpravo posrednih volitev v kmetskih občinah, uvedenje jednakega volilnega censa za vse koronovine, zasnovo nove volilne kurije poleg dosedanjih, v kateri se bode volilo po občem, neposrednem volilnem pravu in s tajno oddajo volilnih listkov v vseh deželah. Glasoval bode zoper proračun pa uže radi sestave ministerstva, radi izjav Badenijevih napram Italijanom, Jugoslovanom in Čehom, radi stališča vlade v vprašanju o delitvi okr. glavarstva Opavskega, radi Celja in zlasti radi približanja vlade k Mladočehom. Levičar dr. Russ je priporočal delitev sedanjega trgovinskega ministerstva v trg. min. in min. za železnice. Nasproti Mladočehom zatrjuje, da je tudi on za spravo med Nemci in Čehi, če ti popusté svoj šovinizem. Nemški narod mora uže naravno imeti v Avstriji večji vpliv nego drugi narodi, ker ima v obližju mogočnega soseda (Primerjaj francozko manjšino v Belgiji.) Potem polemizuje proti dr. Bareutherju in Dipauliju. Z ozirom na pogodbo z Madjari izjavlja, da levica vzprejme le ono predlogo, za katero bode mogla glasovati mirnim srcem in dobro vestjo. Posl. Scheicher se je oziral zlasti na socijalno položanje ter zahteval od vlade pomoči za nižje sloje, da ne zavladajo tudi drugod taki odnošaji, kakor v Galiciji, kjer se kmetje kar trumoma izseljujejo v Brazilijo. Za uradnike je zahteval popolno politično svobodo. Nadalje je pozivljaj

vlado, naj olajša kmetiskim sinovom dolžnost, naj premeni lovski zakon ter se skrbno zavzame malih obrtnikov. To letošnje zasedanje bi imelo biti posvečeno socijalnim reformam, a kljub temu zbornica ni storila v tem oziru ničesar. Bivši minister, posl. grof Wurmbbrand se ozira na dobo koalicije nazaj in označuje kot glavni vzrok njenega razpada dejstvo, da se avstr. parlament, kljub svojim patrijotičnim čuvstvom, ni mogel ubraniti separatizma. Sedanje uradniško ministerstvo je po njegovem mnenju popolnoma opravičeno, ker nam vsem leži burokratizem v krvi. Odvrača očitjanje, da je njegova stranka zatajila liberalizem, češ, ona je pomagala izdelati sedanjo ustavo mesto oktoberskega diploma, kateri so zagovarjali konservativci! Če je pa v času veljave te ustave nahajala se v opoziciji, tedaj je bila k temu prisiljena po možu, ki je rekel: „Avstrija se dá vladati tudi bez Nemcev. Luegerjeva afera ni takó pomenljiva, kakoršna se vsled agitacije zdi večini. Čudi se, kako se more krščansko-socijalna stranka družiti z nemškimi nacijonalci, ki se očitno vnamajo za protestantizem. Zavrača očitjanje, da njegova stranka pospešuje veliki kapital in spekulacije na borzi. Spominja, da je ravno on — liberelec — kot član koalicijskega ministerstva predložil zbornici za male obrtnike važne načrte o delavski statistiki, o nedeljskem počitku i. t. d. Priznava dalje, da je zemljiški davek in sploh sedanji davčni sistem popolnoma krivičen, ker se le malokje izplača kmetijstvo. Najbolj krivične pa so doklade. Ločitev železniškega resorta iz trgovinskega ministerstva smatra za veliko potrebo, misli pa, da ima Avstrija za posebno ministerstvo mnogo premalo železnic, katere so večinoma privatne in bi torej ne mogle biti podrejene drž. ministerstvu. Zato se mora južna železnica podržaviti, kajti le takó moremo v našem prometu doseči ugodne razmere kakor Madjari.

Dr. Kaizl je kot generalni nasprotni govornik najprvo govoril o davčnej politiki vlade in potem o osnovanju posebnega komunikacijskega ministerstva. Zavaroval se je zlasti proti nazoru, da ima komunikacijsko ministerstvo služiti v prvi vrsti vojaškim namenom. Gledé ogerske pogodbe je opominjal vlado, naj poštevaa mnenje cele tostranske polovine, ki je popolnoma nezadovoljna s seda-

njimi razmerami z Oggersko. Prešedši k politiki, zavračal je očitjanje, da Mladočehi popuščajo svoje državno-pravno stališče. Češko državno pravo ni nič drugega, kakor oblika in pravni naslov za federativni razvoj naše države. Državno-pravni radikalizem ni rodil nobenih vspehov. Jeden njegovih najbolj vnetih zagovornikov izmed češkega ustavovernega plemstva, grof Thun, je sedaj češki namestnik in pospešuje s tem ravno centralizem.

Mladočehi si štejejo v zaslugo, da so svoje drž. pravo razvili v modernem duhu, ki zahteva, da se sme državljan gibati vedno prosto, in da se ohrani pravi značaj naroda. Posledica modernizovanja češkega državnega prava je bila tudi ta, da so Mladočehi uvideli, da se tako važne politične reforme ne morejo izvršiti kar na jedenkrat, ampak da se morejo Čehi zadovoljiti z vrsto važnih preosnov, katerih pričakujejo od vlade. Čehi zahtevajo vedno federalistično ustavo. Govornik dokazuje, da smatra tudi velikonemško glasilo „Preussische Jahrbücher“ federalizem za Nemce jedino pravo. Da se pa pripravi pot k namišljeni preosnovi avstrijske države, treba je pravične volilne reforme, treba je, da se uvede za češke dežele notranji češki jezik, kateri sicer vlada do cela protizakonito odteguje Čehom. Vlada je sicer pripravljena, principijalno ugoditi zahtevi, a ker vidi, da bi potem tudi drugi slovanski narodi zahtevali isto pravico, se boji izvesti ta princip. Čehi pa hočejo, da dobi vsak narod svojo pravico. Potrebo učenja češkega jezika za Nemce priznava celó volilni oklie ustavovovernih veleposestnikov na Češkem. Isto pravico zahtevajo Čehi tudi za Moravsko. Gledé nacijonalnih kurij, pravi govornik, da jih dovoli, toda samo pod uslovjem, da se štiti jednakopravnost v šoli in v uradu in sploh v vsem javnem življenju. Sedanji položaj mora se razmotrovati resno uže radi realno-političnega stališča, katero so zadnji čas zavzeli Čehi, pa tudi radi pritiska socijalnih problemov, ki vedno bolj slabijo sovražstvo med narodi. Narodno mišljenje se kaže vedno bolj v ljubezni do svojega naroda in vedno manj v sovražstvu zoper tuje narode. Naposled pa vpliva na to premembo v mišljenju tudi zavest, da je sedanji parlament nezmožen in bez pomena.

(Dalje v bodoče.)

Pri vinu.

Glejte, sodček ta,
Kak' se nam smehljá,
Kot da vabi goste:
„Pili li ne boste?“
Hajdi, vsak ga pij —
Z nova si naij!
Če vas tró skrbi,
Sree vas boli,
Glejte! iskra kaplja
Bóli dúšne vtáplja!

Vsem obraz žari se,
In okó iskrí se —
Z bratom se objema brat —
Kdo bi tóžen vésil vrát?
Rádostni bodimo,
Enkrat le živimo!
Bog daj vedno polno čašo,
Čuvaj slogo, ljubav našo,
Čuvaj drago očevino,
Z njo pa bujno njeno vino!

Notranjiski osamelec.

Zlo na svietu.

Srdce ljudsko, štóno želi, žudi, Al su više sami krivi ljudi
Da ne stíže tore malo slada Zlobom vrnóm, štó sijetóm vlada:
Pod nebesi, more ima jada, Dobro srce, čista dúša strada
Tomu mnogo udes kriv je hudi. S crne zlobe, svetcu grob se sudi!

Zlo najviše ljudske tare grudi,
Ter nevolje ima, žedje, glada,
Ter s visine sretnik u prah pada,
Jer su ljudi toli često ludi.

pl. Budisvoj.

ЖИВОТ НАШ.

Ено ти цвѣтак изъ земље клије,
Росом се крѣпи и сунца араком;
Кроз мало дана лупке развије,
Да се изложи вихору јаком.

Ено ти чего на свѣт се роди,
Мајка га гоји на своје крило;
Док мало 'зрасте чува га, води,
Да неби њему што по алу било.

Ено и цвѣтет ће красно цвати,
Охоло с' диже у свом повоју,
Но зар ће дуго на бусу стати?
Ено га, дозре, земљи се просу.

Ено и младић, гиздави поста,
Све му је равно, брда и поље!
Ал' оћел' тако пограјат' доста?
Нек' пита цвѣтак што с' просу доље.

Ено и цвѣтак већ листа нема,
Зима му свлачи наките свјеже;
Увијен стоји, к'о да се спрема,
Под косу смртну да једном леже.

Ено и старца једва се миче,
Ред му је крила раснети души,
Тако наш живот цвјету сличе,
Рађа се, цвати, гине, осуши.

Мило Јововић.

Dunajsko pismo.

x.

Misem je dovozil do „ducata“, pa čemu bi moral biti tako nazadnjaški — rajši končam napredno z desetorko. Gradiva imel bi dovolj, ako bi hotel razmišljati po stari časnikarski navadi dogodke starega leta in prorokovati za novo. — A preveč tužno je bilo to leto Slovincem; grozna elementarna nesreča, ki je zadela našo domovino, ohranila nam je bode za vedno v najžalostnejšem spominu. Tužno bilo je tudi v marsikakem drugem oziru; volitve v deželni zbor kranjski dokazale so še veliko politično negodnost našega naroda; pri agitaciji uporabljena sredstva pa propalost strankarstva. Tužen je tudi pogled v bodočnost — vedno manj upanja na uresničenje Prešernovega reka. Skoro bi človek rajši verjel Dunajski pesnici, ki trdi „za me je ni zvezde na nebu“.

Prazna voščila bi bila bezpomembna, delovati je treba, sami vstvariti moramo si svoj raj, ali ako uže ne raja, vsaj uglednejše in boljše položanje, nego je dosedanje.

Da si opomoremo v političnem in narodnem pogledu, treba je pred vsem probujenje narodne mase in pa vednega in pametnega vodstva. Pripomoček v to je gotovo tudi dobro časnikarstvo, ki je učitelj in buditelj naroda, ki je nadziratelj in svaritelj vodnikov. Zato namerjam v slovo napisati par vrstic o Vašem listu in za Vaš list, a ne smete mi jih črtati iz skromnosti.

„Sl. Svět“ ne imenuje se niti „prvi“ niti „jedini“ list svoje stroke, niti se ne prepira za to, je-li „prvi“ in „jedini“ ali ne — kakor se to godi pri drugih, — in vendar bi se, žalibog, skoro lahko imenoval oboje. Žalibog pravim, kajti njegov program je tak, da bi moral biti program vsakemu drugemu slov. listu, je tak, kakoršnega je neizogibno potreba za naš narodni obstanek in napredek. Kljuba temu je osamljen (samo „Edinost“ mu je vrla družica), kajti niti narodno-napredna niti latinizatorska stranka ne strinjati se ž njim. — obe prezirati ga in zamočujeti uprav po čifutsko v svojih glasilih.

In zakaj? Ker se ne dá preslepiti frazam z jedne in druge strani, ker ne pozna cincanja na desno in levo, ker ne prisega v nezmotljivost kapleancov ali v vsemogočnost advokatov. Za njim ne stoji velika množica, vendar pa ima mogočno zaslonbo; za njim stoji mnogo vrlih zavednih rodoljubov, slovenskih in slovanskih, — oklepa se ga mladina in ženstvo. In to je dobro znamenje; mladina navdušuje se za ideale, ona ne pozna raznih ozirov in ovir v njih dosego, katerim se klanjajo drugi, a ženstvo je uže po svojem naravnem čustvu vedno za to, kar je lepo in pravo. In ako „Sl. Sv.“ zaneti in utrdi v svojih krogih pravo, nepokvarjeno slovansko čustvo, resnično domoljubje in veselje do narodnega dela, stori dovolj, kajti priboril je svojim idejam bodočnost.

Listu pa je treba, da se razprostrani v najširše kroge, ako hoče doseči lepe vspehe. Vsakdor podpira naj list duševno s spisi, gmotno z naročnino in pred vsem s tem, da ga razširja med znanci in prijatelji. — Sedanji „Sl. Narod“ s svojimi konfuznimi nazori, tercijalski „Slovenec“ s svojim škofovskim lakajstvom — kako bi mogla ta dva lista zadostiti slovenskim razumnikom? Onim, ki hočejo kaj več, kaj boljšega vedeti o političnih vprašanjih nego le slab posnetek iz židovskih listov? Kogar zanima osebni prepir ali pikantne domače novice, kdor ne čuti v sebi potrebe o Slovanstvu zvedeti več nego o Culu-

kafrih, ta bode lahko ž njima izhajal; komur je pa na srcu resnost in istinitost, oklene naj se, dokler nimamo velikega glasila, ustrežajočega našim potrebam, poleg „Edinosti“ — „Slov. Sveta“. On nam nadomešča liste in revije, in da ni njegov obseg več in bogatejši, krive so le naše žalostne razmere in pa kolikor toliko tudi zani-karni in malovestni plačevalci.

In zato želim, naj vsakdor deluje pridno in uspešno za naše glasilo! Ako se uresniči ta želja, poveča se in razširi list, bode donasal še več obče zanimivih razprav in poučnih spisov in bode še bolj ustrežal željam in zahtevam čitateljev. In v tej nadi kličem Vam, g. urednik, veselo in srečno novo leto!

Vaš

Nepomuk.

ZRCALA.

„Socijalni demokrat.“

„Tempora mutantur...“
Et — vos? —

Na glavi revolucionarno širokokrajen klobuk, — na prsih velik, močno razevel rdeč klobuček, — v roki debelo, preprosto butino; brada zanemarjena, brke junaško zvihane skoro tje pod ušesa — pogled vedno srep, oster ali pa zaničljiv...

Evo vam površne slike nekdanjega Hrabroslava Koreninčarja! Površne, pravim, zakaj nikdar ni ostal na jednom mestu vsaj toliko časa, da bi si ga bil pošteno, do dobra, gubico za gubico, las za lasom, bradavico za bradavico — nalik modernim naturalističnim slikarjem — ogledal in proučil. Kakor vihra vam je bušil v gostilno... „Na zdar, bratje!“... poklical je, izpil, oddiral... „Bog i narod, bratje!“ „Stoj, stoj, Hrabroslave! Kam te zopet nese?“ — Uže med vrati se je odzval: „Hotel „Union“... socijalno-demokratski shod... referent „Arbeiter Zeitung“-e... mudi se, ker...“ Ostalo se je izgubilo v vetru. Drugo pot sem ga srečal na cesti; zopet je dirjal kot bi bil obseden, ni videl nič, ne slišal nič... zgrabil sem ga za rokav. „Kam? kam?“ — „O, živio, živio! Vraga, mudi se mi; — hajd, z menoj, spremi me nekoliko!“ — Pridružil sem se, mu. On pa je začel s kričečim glasom in mahaje z batino po fraku, da se je oziralo ljudstvo za nama: „Ali si čital? — kaj skandal! — nobenega programa nimajo, — tepci! — politični sklopienci! — Antisemitje so polovičarji, „streberji“... kmalu izginejo s pozorišča. Potem pa pridemo mi, narod, — mi, ki smo si zaslužili to z uma svetlim mečem in z dlani napornim delom, — mi, večina, masa, — mi, ki jedini prisegamo na stari, čestitljivi, pravični „Liberté, égalité, fraternité!“ — Živela internacionalna socijalna demokracija! — Pereat capitalismus! — Servus, tu sem! Bog i narod!“ In izginil mi je nakrat skozi nizke duri, nad katerimi sem čital „Redaction: „Volkstribüne“.

Malo ga je bilo videti. Pravili so, da obiskuje vse delavske shode, da je angažovani poročevalec vseh Dunajskih delavskih listov in da je bil celo uže parkrat v zaporu, ker je pefanatično pritrjeval govorom svojih „genossov“ in „genossinjav“. Pravili so mi, da nosi na svoji kravati rdeče barve v zlato obrobjeno sličico Engelsa, da ima po svojih domačih stenah razobešene portrete Lassala in Marxa, — da ima v svoji biblioteki vsa dela najznamenitejših nemških, francoskih in angleških socijalistov... Čul sem, da ni strastnejšega sovražnika kapitalizma od njega; nečloveška, lena zabita buržoazija je bila stalni cilj, v koji je streljal svoje najstrupenejše, najostrejšje pušice. Nakrat pa je izginil, da ni vedel nihče ni kam ni kedaj.

Včeraj pa sem zvedel, da se je pred pol letom oženil s hčerko Dunajskega Žida Löwyja, ki je imel tri tovarne, dokler je živel. Sedaj jih imata njegova jedinka Sara in njen eleganten soprog Hrabroslav. Zvedel sem dalje, da se godi njegovim delavcem še slabše kot drugim, da je surovo zapodil tekom meseca uže 200 nezadovolj-nežev, boječ se, da mu zavedejo še ostale k štrajku, ter najel s še nižo plačo druge; da je zagrozil vsakemu, kdor čita v tovarni kak socijalno-demokratski list, da ga spodi bez vsmiljenja, bodisi sredi zime, iz službe ter da je strasten pristaš in agitator liberalne stranke. Osrednjemu volilnemu odboru je podaril za agitacijske namene uže par stotakov, zato pa ga kanijo kandidovati pri prihodnjih občinskih volitvah! In zmagal bo morda! Saj firma „Löwy et Corennin-cherr“ je velevplivna...

Haec fabula docet... —?

V Ljubljani.

Prohor.

Dijaški pobirki.

Kako so naši dijaki popotovali na Dunaj?

Ko je nedavno umrl veliki dobrotnik slovenskih dijakov na Dunaju, vitez Josip Zhismann, pisali so mu listi lepe nekrologe, v katerih smo čitali med drugim, da je bil mož rojen Ljubljanec, tako siromašnih roditeljev sin, da je moral l. 1839, ko je odšel na Dunaj, »potoovati peš«.

Ta opazka vzbudila je mojo pozornost, in hotel sem se nekoliko poučiti o tem, kako so naši slovenski študentje romali v svojo Meko. Kar teče železna kača od mesta do mesta, sedemo seveda kar na vlak, in hajdi najpogostejše v 30 urah si na Dunaju. Če so ti bile pa roje-nice še posebno naklonjene, skrajšaj ta čas s pomočjo nekaterih srebrenih koron zlate naše valute še za dve tretjini, in v 10 urah te pripelje hlapon na Veliki-Dunaj.

Pred leti pa je bilo drugače!

Predno je stekla južna železnica z Dunaja proti Trstu, bilo je to menda l. 1857, so pa še poštni rogovi peli idiliško svojo pesen: to Vam je bilo v oni srečni dobi, o kateri starejši naši ljudje še vedno radi sanjarijo, v dobi »vozarenja«.

Kar so Habsburžani zavladali v Avstriji pa do šestega desetletja našega stoletja, izvrševal se je ves promet potom »voznikov«, bodi si zasebnih, bodi si javnih, poštinih. Velike, zapuščene gostilne na vsako jedno ali poldrugo miljo, ki so pa že večinoma zapuščene, so nam še danes priča onega živega prometa. Po vsem Slovenskem so vozili naši ljudje, od Trsta pa do Gradca, nekateri pa celo naravnost do Dunaja; vse jim je bilo znano, in vsakdo jih je poznal in se jih je rad poprijel, če so ga le hoteli s seboj. No saj so bili veseli ljudje, kateri so precej prisluzili in ne manj pognali, poleg pa še radi prepevali.

Le teh so se menda naši dijaki najbolj držali, in se jim uže mesece prej priporočali, da so smeli z njimi, kajti najcenejši so bili, dasi morda vendar ni bila taka vožnja najprijetnejša. Pa je bilo li prijetnejše v c. kr. prigr. Thurn-Taxisovi pošti? Ali morda cenejše, ali celo varnejše? In kake so bile zveze!

Res je bila preko slovenskih deželâ stekla pošta uže l. 1573 — in to peš, poslej tudi jež in l. 1739 celo z vozom, a stoprv l. 1789 smeli so potniki prisediti taki »Ordinari« pošti.

Ta pošta je hodila sprva jedenkrat na teden po glavni progi z Dunaja v Trst, poslej v l. 1784 pa je tudi vpredala vsak dan. Na postranskih poštinih cestah, kakoršne so bile ona preko Dolenjske v Karlovec, ali preko Gorenjske v Celovec in dalje čez Judenburg v Bruck, kjer se je strnila z glavno cesto, pa so se tudi poslej pokazali vozovi po največ po trikrat na teden.

Vrhu tega so bile ceste toli slabe, da so jo vozniki mnogič krenili rajši na stranska pota, in postaje, na katerih so smeli prisediti ljudje, sila redke. Tako skoro ni kazalo sesti na pošto, sosebno če nisi imel vseh potrebnih listin, ker izpraševali so te o vseh razmerah, kakor kakoga zločinca. Laže si sedel uže na »Extra«-pošto, to je najel si pri poštarju nepokrit voz, in ta te je peljal potem s prtljago vred dalje. A na to si bil privezan, kakor na svojo srajco. Nisi je smel popustiti, marveč z njo si se moral peljati do naročenega kraja.

Kake so bile pri tem cene, tega si danes niti misliti ne moremo. Prvo znano nam dijaško potovanje, katero je na širše opisano, je ono Dalmatina¹⁾ in Bohoriča, radi tiska prve slovenske biblije, in 15-letnih dijakov Bohoriča ml. in Ivana Snoljška, radi obiska vseučilišča, v Vitenberg, dne 10. aprila 1583. Od Ljubljane do Celovca so popotniki imeli konje. Za dva konja se je potrosilo 2 gld. 40 kr. Tje so dospeli 24. aprila, kjer so dobili med drugim (od stanov plačilo za hrano od 24. do 26. aprila 4 gld. 9 kr. in 2 vinarja. Iz Celovca čez Judenburg v Beč so se vozili na vozu. Ta pot je stala 25 renskih gld. in 50 kr. V Beču so s Celovškim voznikom vred potrosili 6 gld. 43 kr. Došli so menda tje nekako koncem aprila in ostali tam skoro teden dni, da so se odpočili. (Napitnina hlapcem in deklam pri odhodu je znesla vselej 12 kr.) V četvorici se vozeči so izrabili vsaj ves voz in jednako so storili seveda ob istem času tudi najbogatejši naših dijakov, ker jeden bi itak ne bil zmogel tega zneska. Dve sto let pozneje, l. 1773 stala je vožnja za jednega potnika z jednim konjem jedno pošto (t. j. dve stari milji) daleč 45 starih krajcarjev²⁾. Poleg tega si plačeval še silno »napojnino«.

V primeru navedemo le, da je stala ondaj vožnja iz Ljubljane do Vranskega 5 gld. 15 kr., ali od ondi v Novomesto 7 gld., z napojnino celo 8 gld. 57 kr., ko so Francozi zaseli Ilirsko, znižali so uže nekaj vozarino in kot jednoto na gorenji podstavi določili 1 fr. 50 cent. za poštarja in 75 cent. za voznika. V njih časih stala je vožnja iz Ljubljane do Vranskega le 10 fr. 34 cent. Priprego, mostarino in cestarino je bilo seveda treba plačevati še posebe.

In koliko je stala pošta v drugi polovici minolega stoletja iz Ljubljane do Dunaja? — Bagatelno vsotico okroglih 70 gld., katero pa je plačal seveda le tisti, ki je bil precej petičen, ako se mu ni videlo celó cenejše, če se je peljal na Dunaj z lastnim vozom! V sredi tekočega stoletja se je res vozarina na pošti znižala za dobro polovico, na celih 30 gld. — a med slovenskimi dijaki je bil pač malokdo, kateri bi bil zmogel to.

Radi tega niso le siromašnejši med njimi, marveč povprečno velikanska njih večina vozili se z domačimi vozniki ali pa so jo vdarili v stolico »per pedes apostolorum«. To je bila »stara navada« naših učenih in učehih se pradedov, katera se je podedovala preko Zhissmanna do Levstika, ki se je z Olomuca do Maribora preko Dunaja posluževal poučne te metode.

In morda uprav ta zadnja vrsta potovanja ni bila baš najneprijetnejša: kdo se še ne spominja starejših naših, ki so hodili ob počitnicah kaj radi »po farovših«, potujoč po vsej slovenski zemlji od vasi do vasi? Niso li naši nekdanji »študentje« upotrebljali isto koledovanje? Vsaj to ni bilo v onih časih posthumnih potujočih »skolarov« nečastno, marveč celo navadno, da, običajno. Oj, žalibog, nam je odšla tudi ta idiliška pojezija, in ni ga danes več med nami, da bi ga ne nazivali čudakom, da je storil isto!

Po največ preko »Severnika«, ta nekdanj strašni in nevarni klanec, na čegar gostišču pa je dosti Slovencev prenočilo v prejšnjih stoletjih, ali pa skozi sloveče »Gesäuse«, to živo prisposodo bohinjsko-bistriške doline, ki je pa še prekaša, ga spraviš. Vsaj vožnja tako bore malo velja: po državnih železnicah pripelješ se za 6:50 gld.,

¹⁾ Primerjaj J. Vrhovčev spis v »Lj. Zvonu« l. 1888. »Zgodovina pošte na Kranjskem«.

²⁾ Primerjaj »Krško in Krain«, pag. 105.

³⁾ 60 kr. = 4 gld.

po južni pa za 10-10 gld. z Dunaja do Ljubljane. — Če peš potuješ, izrabiš le za jed in pijačo več, kdo pa poplača strgano usnje? „Skoz čevlji pale mi gleda“ poje, „ta pijan študent“. Če se pa potrudíš še na dekanat in na železniško vodstvo, podaré še polovico le-te vozarine. No, pa to je stoprv danes, ondaj pa je bilo drugače...

Poleg „apostolskih nog“, so bili izvestno slovenski vozniki, kateri so pospešili mnogokakemu slovenskemu dijaku pot na veliko šolo. Mala odškodnina, dobra napojnina ali darilo matere omečile so trdega moža, da je vzel študenta tje do Gradaca ali pa celo do Dunaja s seboj. Pomagal mu je za to pri pripravi in čuval, da se niso „dolge roke“ bogatile po noči z vznikovo imovino.

Da naši dijaki niso domov krenili tako često, kakor sedaj, da se je čudno videlo, če se jo uže črez leto dnij domov primahali na počitnice, je samo po sebi umevno. Kdo bi pa hotel teden vožnje ali štirinajst dnij hoda in morda redni zaslužek žrtvovati kratkemu, komaj štiri tedenskemu radovanju? Po več let ni bilo dijaka domov, vrnil se je navadno stoprv kot „škric“, ali „dohtar“, ali pa ga je sreča zanesla med tuji svet, in domu ga ni bilo — več nikdar... Janko Vencajz. †.

Česke drobtinice.

Dijaštvo. Za izjemnega stanja v Pragi ni razpustila vlada nič manj nego šestnajst dijaških društev. Vzroka za to časih ni niti navedla, večinoma pa so se pregrešila dotična društva s tem, da so se prirejala predavanja o socialnem vprašanju. Kar se drugod uči po vseučiliščih, tega naj bi se ne smel zasebno učiti češki dijak, ki naj bi vendar imel kot bodoči uradnik, bodisi sodni bodisi politični, ali kot bodoči profesor, advokat itd. nekoliko jasnejše pojme nego sedanji navedeni stanovci o vprašanju, ki je uprav na Češkem uže sedaj takó pereče. Med razpuščenimi društvi je bilo tudi veliko osrednje dijaško društvo „Slavia“. Da se zasnúje zopet jednako središče vsega slovanskega dijaštva v Pragi, predložena so bila dne 18. nov. t. l. vladi pravila v potrjenje. Za slučaj, da vlada ne pripusti namerjanega društva, oklene se večina dijaštva društva „Stalci“, kjer se uže sedaj zbira mogo dijaštva, in čegar pravila so na široko osnovana. Nadalje so bila vladi v potrjenje predložena pravila dij. podpornega društva „Husov fond“, a vlada je vrnila nepotrjena uže po minulem zakonitem roku, ko se je smelo smatrati društvo uže ustanovljenim, in so mu tudi uže začeli dohajati večí denarni doneski, n. pr. dr. Podlipný je sam podaril 500 fl. Dne 15. dec. t. l. je bila odborova seja društva za postavljenje spomenika Jana Husa. Nabranih je v ta namen uže 85.206 fl. Staročeski člani dotične komisije nočejo prihajati k sejam in s tem zavlačujejo stvar. Komu na ljubo? Znano je, da se je pred leti razpravljalo, naj li se postavi Husu res viden spomenik, ali naj se nabrana vsota porabi rajši za ustanovitev „Husovega kolegija“, slično Dunajskemu „Studentenasylu“ in nasproti klerikalnemu „Kolegiu sv. Arnošta“. Poslednja ideja ni slaba in popolnoma v Husovem smislu, ki se je vedno potezal za ubože in zatirance.

Dne 22. dec. t. l. je bila seja „Všehrda“, društva čeških dijakov-pravnikov, na kateri je bil stavljen predlog, da se deluje na to, da se bodo na češkem vseučilišču izdaval na češkem jeziku svedoštva in druge listine. Debata je bila jako živahna. Čudno je res! Indeks so latinski, spričevala o džavnih izpitih izdajajo se na nemškem jeziku, druge tiskovine so ali nemške ali latinske, profesorji pišejo znanstvena dela na nemškem jeziku in ne dovolé, da bi se litografovala predavanja; jeden je grozil celo s sodnim postopanjem, dijaki morajo se torej posluževati nemških učil, in vendar imenujejo nekateri tak zavod staroslavno češko universito in trdó, da je zavod s tem žaljen, ako mu kdo noče priznati tega naslova, in se drzne kaj takega izpovedati javno.

Dec. meseca vrše se navadno občni zbori čeških pokrajinskih dijaških društev. Za primer samo jedno! „Krkonoš“ je dosedaj osnoval uže 62 knjižnic za preprosti narod, osobito v vaseh na mejah in je priredil uže neštevilno predavanj. Slično delujejo vsa češka dijaška, osobito ferijalna društva. N. pr. društvo „Jungmann“ se pripravlja, da bo prirejalo v tekočem akademskem letu prostonarodna predavanja v Pragi in okolici zlasti o delavskem in socialnem vprašanju. In na Slovenskem? Kaj pomagajo dotične točke v društvenih pravilih, ako se pa ne izvršujejo dejanski!

Da pa češko dijaštvo in narod spozna tudi druge slovanske brate, namerja uredništvo lista „Studentský Sborník“ izdavat cene knjižice o posamičnih slovanskih narodih. Prva o hrvatsko-srbskih razmerah izide kmalu. Zatem pridejo brzo druge na vrsto. Koledar češkega naprednega dijaštva izšel je sredi septembra uže v drugi izdaji, ki je bila razprodana v 10 dneh. Nadaljnja izdaja se več ne priredi. Te dni izdalo je uredništvo lista „Rozhledy“ češki prevod ruskega dela N. Karejev: Listi studujuče mladeži o samoizobrazbi. Knjiga, o vsebini katere bo „Slov. Svet“ poročal še podrobneje, (morebiti bi kdo celo gmotno omogočil slovenski prevod?), dobiva se za 65 kr. pri uredništvu imenovanega lista. Kdor ume češki ali ruski, naj si jo naroči.

Ruske drobtinice.

Съ міру по ниткѣ, голому рубаша.

Gospodarstvo i pa le gospodarstvo! Gmotno stanje naroda! Ekonomično položenje dežele! Vidite, o čem govorijo sedaj največ v Rusiji, o čem sedaj tekmuje rusko novinarstvo, o čem radi i ruska vlada i bezčislena gospodarska društva, razsejana po vsej ruski zemlji.

V Moskvi je „Императорское Общество Акклиматизація“, katero razpada na oddel živalij i rastlin. Značaj tega društva je seveda najprej akademično-naučni, pa v naši dobi praktike odveličene (abstraktne), čiste nauke uže menda ni betvice ni ostalo, povsod se k naukam približuje „практическая польза“ i druge podobne svrhe, kojim je mati prav za prav materija, и только...

Navedeno društvo je tudi zapustilo čisto naučna tla i je tudi začelo delovati na „общую пользу народа“. Tako, na primer, bučelarski oddel napravi si prihodnje leto prenosni bučelnik — передвижной мачекъ, kakor pravijo tukaj, i s tem bučelnikom bo popotoval po Rusiji i bo širil bučelarstvo, katero je bilo nekdaj v Rusiji razširjeno bolj, nego pa je danes, dasi je bila i je kultura ta primitivna, nekako divja. Le redki so bili i so še sedaj slučaji istinito kulturni te bogate gospodarske vetvice, a dokam je dohajala i še dohaja ta nekulturnost, razvidno je iz tega, da tukaj še do sedaj le malo poznajo ulje, kakoršni rabijo slovanskim bučelarjem na Koroškem i Štajerskem. Tukaj ulje otlíjo (dolbejo) iz tolstih (debelih) dobov i jih prav métko (primerno) zovejo „колоду“, t. j. klade, kakoršni so zares. V slovenci kaže na to prvobitno kulturo bučelarstva beseda panj (panj), katera še vedno služi v pomenu ulja i je, po mojem, gorša i bolj osmislena, nego pa temni po svojem pomenu i proizvodstvu ulj. Te „klade“ so pa strašno neokorne i težke, i ko bi sestavili uljnjak iz kakih 20—25 uljev i bi ga hoteli predvigniti z mesta na mesto, trebalo bi celega železničnega vagona, da i ne jednega, a celo nekolicin!

Seveda bučelarski oddel društva aklimatizacije ne bo razstavljal i vozil svojega bučelnika ali uljnaka v podobi „klad“, a v podobi uljev najnovejših sistemov, kojih bučelarji naštevajo nekoliko, i koji so v Moskovskem muzeju praktičnega znanja prav lepo zbrani i vsprejeni. Bodi si pa kakor koli, misel društva aklimatizacije je preblaga, da bi mu le ne nedostajalo nujne energije i sredstev k izvršenju one, kojih bo pa precej treba, tembolj, ker si namerja razširiti svoj delokrog tudi na južno Sibir. Kjer je neki rastlinstvo posebno ugodno za marljive bučelice. Vsaj govoré [tako, da v Turkestanu skoro otvorijo podružnico, katera bi širila med tamošnjim naseljenjem to, kar se pravi pečati se z bučelarstvom umetno i razumno. Tedaj pač zares poteče, poleg mleka, še tudi medica, katere pa še do sedaj ne poznajo v Rusiji, vsaj jaz je še tukaj nisem videl, a tem menje okusil, kajti ruski medok (медокъ) ni slovanska medica, a pijača splošno-narodna, musuje i ni bez duha...

Isti oddel tistega društva prijavil je pa še drug ne malo važnejši sklep, da priredi bodočo spomlad premično razstavo domačih ptic, t. j. kuretine. Glavna svrha te razstave bo tista, katero bo imel premični bučelnik: da bi opozorili kmečko ljudstvo na take ekonomične naredbe, katere so mu najbolj dostopne i najbolj koristne. Da bodo razstavljali blagorodna plemena kuretine, ni pač ni treba še posebno omenjati; zanimivo pa je to, da so nekateri Moskovski gospodarji, koji se izključno pečajo z odrejo domačih ptic, uže obečali društvu svojo pomoč i podarijo mu nekoliko gnezd, da jih razda brezplačno takim kmetičam, katere z nekatero garancijo obljubijo društvu, poprijeti se pticoreje resno, s polnim razumenjem dela ter de facto dokažejo društvu svojo delavnost med kmeti.

Dasi je kmečki ljud v ekonomičnem obziru pomehčal nekoliko, to se pravi, da se ne protivi novim zahtevam razumnega gospodarstva s svojo starodavno trdovratnostjo, vendar pa se more društvo nadejati izdatnega vspeha le pri cerkovnih gospodarstvih, katera tudi v tem obziru popolnoma zaslužijo naimenovanja naprednih pijo-nirjev. Selski svečenik je bil i ostane največa duhovna i napredna

sila ruskega prostega ljuda, a njegova žena more postati taka sila na torišču domačega gospodarstva, živinarstva in sadjarstva. Tudi bučelarji so bili i ostanajo najgorši — selski svečeniki. Da tudi tukaj veljajo besede: „verba docent, exempla trahunt“, mi vendar ne spodreče nikdor.

Torej naprej, Rusija, dasi pod praporom selskega popa i popadije! Kajti vsak napredek je blagodatni le tedaj, če je roden i svoj, ne pa zanečen i ptuj...

Božidar Tvorcov.

ŽENSTVO.

Politične pravice ženstva.

Gospa Lily pl. Gizycki, soproga umrlega vsučilišnega profesorja in socijalnega demokrata v Berlinu, je predavala v minoletem tednu na Dunaju o polit. pravicah ženstva. V uvodu je kazala na velikansko in velevpešno gibanje amerikanskega ženstva ter presla na Anglijo, kjer so ženske dosegle tudi že toliko, da je bil zadnji predlog o žen. volilni pravici za parlament odklonjen le s pičlo večino 19 glasov. V Angliji pa se ne bojuje za te pravice delavsko, nego buržoazijsko ženstvo. V Franciji se je začelo potezanje za politično enakopravnost ženstva že pred 100 leti. V deklaraciji francos. žensk iz l. 1793. na nacionalno skupščino so pisale: „Ženske imajo pravico, hoditi na šafot (k žiljotini!), zakaj bi ne smele tudi na govorno tribuno?“ — V 24 amerik. državah imajo že ženske svojo volilno pravico za občinska mesta, za nadzornišva šol i. t. d. Tudi v nekaterih angleških mestih imajo ženske teka prava. — V Nemčiji se poteka žensko gibanje le bolj za meščanske sloje. Ako se ondi doseže, da smejo meščanke postati profesorice, ne pridobi s tem ženska osamosvojitve kar nič. Prave nositeljice in širiteljice gibanja za ženske polit. pravice so ondi, kakor tudi v Avstriji, le socijalne demokratke... S pripuščanjem ženstva do viših poklicev se žensko vprašanje pač še ne reši. Dolžnosti in pravice imej i ženstvo povsod jednako razdeljene! Ugovori proti polit. enakopravnosti ženstva so že zastareli, a izginili niso, dasi se je izreklo že toliko učenjakov v smislu socijal. demokratije. Glavni argument proti ženski enakopravnosti je fraza: možstvo se boji, da bi se „oskrvnila nežna ženska narava“. Govorijo se o „interesantnih ženskih odnosajih“, v katerih bi se jim „ne spodobilo“ priti volit... ne dostavlja se pa, se li „spodobijo“, da se take „zanimive“ ženske ubijajo v rudnikih, opekarnah, na poljih in v tovarnah! — Ali pa „nežna ženska narava“ ne trpi pri nekih baletih, v nekih gledališčih in etablismanih, v cirkusih in na plesiščih (navzlic „čestitim gardedamam“)? — Z enakopravnostjo bi se dvignila tudi ženska po duhu in samosvesti. Možem bi ne trebalo iskati po krčmah dušne hrane in razvedritve... našel bi vsega pri svoji izomikani in izobraženi soprogi. Politično in znanstveno zrela ženska bi bila tudi boljša odgojiteljica dece. — Nadaljnja argumenta proti ženstvu ste trditvi, da ženska za politiko nima časa in da se proti „naravi“ ne sme upirati, ki sta vsekakor nevredna duha „gospodov sveta“... Tudi zamorci so „moralni“ biti vsled „narave“ bezpravni; — kdor je bil po „naravi“ črn, je „moral“ ostati — suženj! — Konečno se sklicujejo na „izkušnjo“ ter pravijo, da se ni rodil med ženskami še nikak — „ženij“. Ako bi morali prestati vsi oni, ki imajo sedaj volilno pravo, rigoroz o tem: ali so ženjalni ali ne, kakšen rezultat bi li našli? — Smešno! —

Ženska je zrela dovolj, da jo izrabljajo, da jo zatirajo, zrela dovolj, da mora često skrbeti za vso družino, za polit. enakopravnost pa je — „nezrela“. Duh zori le z lastnimi poskusi, ti pa so možni samo v prostosti. In kje je ta prostost? Ženska nosi teže breme od moža. V izpolnjevanju svojega „naravnega poklica“ umrje vsaka trideseta; to število je pa mnogo večje kot pri moških, ki so pali v vojni! — Trdi se tudi, da ženske mnogo govore, pa malo storé. Koliko pa je državnih poslancev, ki mnogo molé pa vendar mnogo — služijo!!! (Storé pa seveda — nič.) — Zadnji argument je možkim sv. pismo stare zaveze: „žena bodi možu pokorna!“ — in drži naj jezik za zobmi, če želi tako — „on“! —

Ideja ženske emancipacije prodira zmagovito v vseh državah; tu naglo, ondi počasi, povsod pa vztrajno. Zaman so vse brošurice veleučeni profesorjev, — ženska politična enakopravnost je le še vprašanje časa, to pa naj pospešijo ženske z jednotno, složno organizacijo ter z neumórnim bojem vsake posamičnice.

Umevno je, da je želja g.-e. pl. Gizycki v več tisoč žensk broječi skupščini našla burno pohvalo, kateri bi menda ne ugovarjale — naše Slovenke! — Ali ne, g. dr. Mahnič? —

Na Dunaju.

Gynaekophil.

RAZGLLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

„Slov. Svet“. Današnja, 50. št. „Sl. Sveta“ ima prilogo 4 stranij. Skupej smo dali letos 19 prilog, in če odbijemo 4 za 2 št., ki ste bili izostali vsled preseljenja urednikovnega, ostaje jih še vedno 15 ali skupno 60 stranij več, nego jih je bilo odmerjenih. „Kazalo“ pride še posebe. To se je zgodilo kljub temu, da se nam je vsled preselitve čez mero podražal tisk lista. Priloge smo polnili sosebno z gradivom, ki se dostaje ženstva in dijaštva. Leta 1896. bode list urejen takó, da bode, tudi ko bi ne dodajali prilog, vsak mesec 4 stranij več, nego v rednih letošnjih številkah. Vrh tega bodo sledile priloge tudi l. 1896, ako in kakor se bodo primerno množili naročniki.

Kranjsko. Deželni glavarjem je imenovan dež. posl. Oton Detela, njegovim namestnikom pa dež. posl. Leon grof Auersperg.

Gorenjci si snujejo svoje telovadno društvo „Gorenjski Sokol“ s sedežem v Kranju. Pač velika potreba, da pridobi narod več narodne zavesti, nego so mu je vtepli latinizatorji!

Istra. Dež. glavarjem istrskim je imenovan dež. posl. dr. Campitelli, njegovim namestnikom pa dr. Andrej Stanger. Grof Badeni se bajé pogaja z Italijani o načinu, kako bi zopet omogočil vstop slov. in hrv. poslancev v istrski dež. zbor. Slov. in hrv. poslanci so, kakor znano, izstopili radi sklepa dež. zbora, da se morajo vse interpelacije in predlogi staviti v italijanskem jeziku. Badeni skuša doseči, da se dopusté slov. in hrv. interpelacije samó, da jih boda predsedništvo moralo prelagnati. Rodoljubi se nadejajo, da slov. in prv. poslanci se vrnejo v dež. zbor v obče le proti primernim poroštvom.

Štajersko. V Mariboru so se dne 22. t. m. sešli slovenski državni in deželni poslanci, da odločijo o vprašanju, ali naj še nadalje ne vstopijo v štajerski dež. zbor. Udeleženci so sklenili, da pri sedanjih razmerah ne morejo vstopiti v dež. zbor.

„Slov. pol. društvo“ je imelo 22. dec. v Mariborski čitalnici občni zbor. Predsednik drž. posl. dr. Gregorec je povdarjal, da ne bode več tostranska polovina plačevala toliko za skupnost, kakor doslej; Ogerska je obogatela vsled krivične razdelitve bremen. Zbor ja sprejel po dr. Rožini nasvetovano resolucijo, da naj vsi slovenski drž. poslanci postopajo skupno. Društveno imetje je znašalo 96-28 gl. Glasila društvu bodo: „Slov. Gospodar“, „Südsteierische Post“ in „Domovina“. Predsednik društvu je dr. Gregorec; odborniki so: kanonika dr. Križanič in dr. Mlakar, dr. Radey, prof. Robič, dr. Glančnik, dr. Jurtele, dr. Srnc, dr. Dečko, Drag. Hribar; namestniki: Fr. Korošec, dr. J. Glaser, notar L. Baš. — Po nasvetu dr. Jurtele se je izrekla zahvala domačim novinarjem, da so se potegovale za naše pravice. Dr. Mlakar je naglašal, da na Štajerskem je vladalo sporazumljenje, in je priporočal složnost tudi zanaprej.

b) ostali slovanski svet.

Državni zbor. Zbornica poslancev je završila razpravljanje o vojaštvu in v naglici pritrdila tudi nekim drugim predlogom. Gospodska zbornica je pa v poslednji seji odobrila, kar je polagoma sklepala zbornica poslancev. Nato se je zborovanje obeh zbornic odložilo do zaključnja delovanja dež. zborov, katerim je odmerjen približno ves mesec januarij 1896.

Nepriistranski listi naštevajo dejstva, ki kažejo, da obča politika in pa gospodarsko zakonodavstvo nove vlade

se odločno nagiba proti nemški liberalni levici. No, nadalje bodo drugi dokazi potrjevali, da z Badenijevo vlado se utrjuje protislovanski sistem še bolj, nego poprej in za daljšo dobo. Skupine in frakcije slovanskih zastopnikov v drž. zboru pa vlečejo vsaka na svojo stran; takó ne dosežejo drugega, kakor drobtinice, a vlada doseže velike blebe, s katerimi se bode pital isti sistem. Gospoda ne vidi očitnih smerij, proti katerim bi se morala postaviti po robu v interesu skupnosti! Zares žalostno se završuje l. 1895 v pogledu na občo politiko in skupno položanje slovanskih narodov!

Češko. „Ústřední Matice školská“ je to leto sezidala, oz. popravila najmanj raznih šol. Razun teh pa zgradi v kratkem še deset novih. Stroškov je imela družba do novembra t. l. 239.916 gld., dohodkov pa le 208.656 gld., torej nedostatka 31.259 gld.

Drž. posl. dr. Pacák je izdal jako važno knjižico o urejenju jezikovne enakopravnosti na Češkem. Načelo mu je pravičnost in enakovrednost obeh narodnostij na Češkem. Ta princip mora obveljati ne le za Češko, temveč za vse narode avstrijske. Na Češkem je treba najprej doseči spravo v nacionalnem pogledu, potem še le bode sledilo izvršenje avtonomije, katera se mora razširiti, vsled tega pa omejiti sedanja pristojnost centralnega parlamenta. Uradniki državni in avtonomni so dolžni znati oba dež. jezika. Zakoni na to stran spadajo pa ne v drž., temveč v dež. zbor. Kar velja za Češko, velja tudi za Moravo in Sileško. Avtor pravi, da ja v znameniti brošuri izrazil le svoje mnenje, nadeja pa se soglasenja vse mladočeške stranke.

„Český klub“ se je 22. dec. razgovarjal o češkem državnem pravu, povod so mu dale izjave dr. Pacáka in pa dr. Kaizla v drž. zboru: klub zavrača trditev, da je zahtevanje češkega hist. drž. prava radikalizem; saj je bilo tudi plemstvo za to pravo, in ono vendar ni radikalno. Klub je jako hudo obsojal izjave dr. Kaizlove, ki so v nasprotju z njegovimi prejšnjimi izjavami. Staročehom ji avtonomija sredstvo za drž. pravo, ne pa nasprotno, kakor se izražajo nekateri Mladočehi. Treba je ločiti drž. pravo od avtonomije.

Galicija. Deputacija Malorusov je vzbudila pozornost vseh inteligentnih krogov na vnebovpijoče krivice, ki so se godile o priliki zadnjih galiških dež. zbornih volitev. Pomenljivo je, kar piše v tem pogledu „Nowa Reforma“: „Nezakonitosti so se v resnici dogodile, in sicer vnebovpijoče. Če so se Malorusi prišli radi teh pritožiti, so imeli bez dvoma pravo, oni bi le ne smeli teh nezakonitosti označiti specijalno kot sredstvo za preganjanje Malorusov, kajti tudi v zapadni Galiciji, torej med Poljaki, se je vladajoča stranka posluževala enakih sredstev.“

Malorusi se na posebnih shodih hočejo razgovarjati o nevspehu skupne deputacije; pretresajo tudi vprašanje o izseljevanju. „Galicjanin“ prav dobro zavrača očitjanje, kakor da bi bila deputacija k cesarju hotela napraviti demonstracijo. Kmetje, pravi, so se zjokali, ko so slišali poročilo o avdinjeciji, in ti, ki hočejo demonstrirati, vendar ne plakajo. Ako pa nasprotniki vidijo v mnogoštevilnosti demonstracijo, dobro, potem je pa največa demonstracija v izseljevanju naroda. V združenih državah severno-amerikanskih je že doslej 200.000 izseljenih Malorusov, v Braziliji pa jih bode tudi že 50.000, torej skupno v Ameriki 250.000! To, to je demonstracija, a te ne vidijo vrgi maloruskega naroda v Galiciji.

Hrvatsko. Dne 18. t. m. je imela jugoslovanska akademija znanostij in umetnostij svečano letno sejo. Predsednik g. Josip Torbar je v slavnostnem govoru razjašnjeval, kako pospešuje preiskovanje prirode umni in etični ter materialni napredek človeštva. Na to je poročal tajnik dr. Fr. Vrbanić o delovanju akademije v prošlem letu. K sklepu se je čital pravi član akademije g. Ivan Tkalčić razpravo o višem izobraževalnem zavodu v Bolonji, ki podaja mnogo posamičnostij in jasno sliko o življenju hrv. dijakov v Bolonji.

Kakor je javil „Pesti Naplo“, se je hrv. vlada obrnila na rektorat Dunajskega vseučilišča s prošnjo, naj disciplinarno postopa proti tistim hrv. dijakom, ki so odobraval demonstracije svojih Zagrebskih sodrugov. Rektorat je prošnjo zavrnil, češ, v smislu avstrijskih zakonov razžaljenje madjarske zastave ni kaznivo. Zanimivo je, kaj odgovorja prof. drž. prava na Dunajskem vseučilišču dr. Bernatzik na neko vest v listih, da je on odobraval postopanje hrv. dijakov. Bernatzik je izjavil, da Hrvatska ni nikaka provincija, kakor jasno govori ogersko-hrv. pogodba. Zajedno je tudi izjavil, da so emblemi skupnih ogersko-hrv. poslov združeni grbi Ogerske, Hrvatske, Slavonije in Dalmacije, torej se madjarska zastava sama nikdar ne more rabiti kot emblem skupnih ogersko-hrv. poslov, kakor se je to dogodilo zadnjič v Zagrebu.

Proti nazorom prof. Bernatzika se je oglasil Žid dr. Isidor Schwarz, urednik „časopisa za ogersko in in javno pravo“, ta trdi, da Hrvatska je pač ogerska pokrajina, ki ima obsežna avtonomna prava, a ni drugčega, kakor pokrajina. No seveda, Žid, ki je v službi zato, je dolžen, dajati take dokaze, in njemu je dano že po krvi, da po potrebah preobrača logične kozolce.

Dne 23. t. m. je objavil akademični senat disciplinarno obzodb dijakov, ki so se udeležili demonstracije zoper madjarsko zastavo. Osem izmed njih, med temi brata Frank, jih je za vedno, jeden za štiri in osem za dva tečaja relegovanih. Slušatelji, ki so še le v prvem tečaju, dobili so strog ukor in bodo pri najmanjšem povodu relegovani.

Dalmacija. „Narodni List“ zahteva hrvatsko gimnazijo v Zadru in dokazuje na podstavi lanske šolske dobe, da med 305 učenci na italijanske gimnaziji bilo jih je 135 s hrv.-srbskim jezikom materinskim. Hrvatsko gimnazijo zahtevajo tudi dejanske razmere, ker ne more v Dalmaciji vršiti svoje dolžnosti niti jeden uradnik, ki ne zna tudi hrvatskega jezika.

Bosna. „Posavska Hrvatska“ piše, da pred okupacijo v Bosni še ni bilo evangeličev, da jih je pa sedaj že do 4000, in sicer največ v posavskih krajih in okolo Vrbasa. Osnovali so si že dve župniji v „Franz-Josefsfeldu“ in „Rudolfsthalu“ ter snujejo tretjo v Sarajevu.

Romuni. Kakor javlja „Tribuna“, so se obrnili romunski duhovniki na cesarja s prošnjo, naj pomilosti tudi tiste, v pravdi radi memoranda obsojene Rumune, katerih pa ne pošteva amnestija. Taki so še 3 ječi.

Črna Gora. Kakor Rusija, naznanila je tudi Črna Gora, da l. 1900. se udeleži Pariške svetovne razstave. — Imendan carja Nikolaja II. in kneza Nikole I. so na Cetinju svečano praznovali.

Bolgarsko. Vršil se je „macedonski kongres“, katerega se je udeležilo tudi 37 macedonskih odposlancev. Vsled izpremene v organizaciji je ime novemu odboru: „Najvišji macedonski odbor“.

Rusija. „Slavjansko dobrotvorno društvo“ v Petrogradu je imelo 22. t. m. slovesno sejo. Predsednik grof

Ignatijev se je izrazil, da je nadeja, da se zopet spravi Bolgarska z Rusijo, potem ko ni več Stambulova, in je bila bolg. deputacija prijazno sprejeta v Rusiji. Tudi v Srbiji se nadeja boljega. Društvo bode nadaljevalo svoje delovanje v smislu, da bi se Slovani podpirali moralno in skrbeli za svoje duševne potrebe.

Anglija in zedinjene države severne Amerike. Predsednik poslednjih je razglasil poslanico, v kateri zahteva, da se denejo prave meje v Venezueli, v kateri je uže dolgo prepir med Anglijo in Venezuelo zastran mejnikov. Ta poslanica je zadela kakor bomba, a vendar mislijo, da ne pride do vojne. V resnici so Angličani svoje meje pomikali vedno dalje proti meji republike (Venezuele), poslednja pa se temu upira uže nad 50 let. Treba je, da posebno sodišče razsodi o mejnikih. Ruski listi trdijo, da Anglijo je treba v obče potisniti nazaj, da ne bode imela več prvega mesta v mednarodni politiki. Treba jej je pokazati moč, in ona se umakne. To je zares pravo svetovno nazorje; v svetovni politiki ne more in ne sme imeti Anglija prve vloge, ker po naravi nima tal zato.

Kakó naj bi veliki narodi z velikimi svojimi ozemlji dopuščali, da bi posebno kramarsko, nad vse sebično plemo zaukazovalo vsemu svetu! V interesu tudi ruske politike je, da Anglija izgubi dosežanji vpliv mednarodne politike.

Podporno društvo za slov. velikošolce na Dunaju je meseca decembra t. g. prejelo razna darila od slovenskih rodoljubov na Dunaju in raznih krajev slovenske domovine. Darovali so na Dunaju: Vč. g. Alojzij Polak, provincijal in župnik vč. gg. oo. minoritov 3 gld.; gd. Jernej Andrejka, c. in k. ritmajster pri Njeg. Veličanstva asijerski tel. gardi 5 gld.; gd. M. Žunkovič, c. in k. nadporočnik in adjutant pešpolka št. 3. 3 gld.; gd. Alojzij Karba, c. k. poštni uradnik 3 gld.; gd. dr. Jož. Kump, odv. konc. 3 gld.; Jos. Savnik; c. kr. poštni uradnik 1 gld.; vč. gd. dr. Fr. Sedej, c. in k. dvorni kaplan in ravnatelj v Avguštinju 3 gld.; gd. J. A. Kment, posestnik in tovarnar 5 gld.; gd. Jož. Bahovec, uradnik pri avst.-ogerski družbi drž. železnice 3 gld.; gd. dr. Jož. Jelenec, vzgojatelj 5 gld.; Nevesekdo 5 gld.; gd. Jos. Ciperle, c. k. nadporočnik i. t. d. 5 gld.; gd. dr. Jos. vitez Sawinscheg, veleposostnik i. t. d. 3 gld.; gd. dr. Fr. Ploj, tajnik v c. k. finanč. ministerstvu 6 gld.; gd. dr. Anton Primožič, c. kr. profesor 6 gld.; gd. dr. Klement Seshun, dvorni in sodni odvetnik 7 gld.; gd. Fr. Svetič, vzgojatelj 3 gld.; gd. J. P. 8 gld.; gd. Jos. Božič, c. k. min. uradnik, nabral v veselji družbi 3 gld. 60 novč.; gd. Jos. Solar, mag. uradnik, poslal mesečni prispevek slovenskih uradnikov v V. okraju Dunajskem 3 gld. 50 novč. Dalje so darovali: gd. Fr. Pavlin, kot. podvzetnik v Ljubljani 5 gld.; veleč. gd. Anton Lanjšič, kaplan v Poljčanah 4 gld.; gd. dr. Fr. Jurtela, odvetnik, dež. poslanec i. t. d. v Šmarji pri Celju 5 gld.; gd. France Tomšič, dež. nadinžener v Pragi 5 gld. Iskrena bodi hvala vsem gore imenovanim požrtvovalnim rodoljubom. Odbor prosi vljudno za daljnja darila. Boda slovenskih velikošolcev je letos uprav nepopisljiva. Meseca oktobra bilo je 28, novembra 44, decembra 40 prosilcev. V teh treh mesecih je društvo razdelilo 446 gld. 50 novč. Vsem prosilcem pa niti ustreči ni moglo! Darila za to prepotrebno društvo je pošiljati vč. g. dr. Fr. Sedeju, c. in k. dvornemu kaplanu in ravnatelju v Avguštinju, Dunaj, I., Augustinerstrasse 7.

Slovanska knjižnica je prinesla v 42.—43. snopiču poleg prevoda „Za negotovimi težnjami“: vaška povest, slovaški spis. Ljudmila Podjavorinska, posloven. Anonym, izvirno povest „Smodin“, spisal Dobrávec. Vsekakor čestitamo založniku „Sl. knj.-ce“, ako more poleg dobrih prevodov pridobiti za svoj list tudi dobrih izvirnikov. Menimo pa, da bi večini naročnikov ustreleg bolj, da je prinesel mesto tega slabega izvirnika prevod kake dobre ruske ali poljske povesti. „Smodin“ je po svojem slogu okoren, starokopiten, pripovedovanje dolgočasno, snov pa nezanimiva in vsakdanja. Toda ne... ljubiteljem „indijanaric“ in „räubergeschicht“ bi morda vendar le vsaj malo prijala. — Mi se le čudimo, da si je g. Dobrávec, ki je spisal uže tudi nekaj krajših, vsaj dostojnih spisov, tako po nepotrebnem znatno okodoval svoj renomé! — Značaji so slikani medlo, romantiško, zapletki so neverjetni, zaključki šablonski. Figure, prišpodebe i. t. d. so čisto gorostasne, pretirane. Slovnicih in stili-

stičnih napak in nedoslednostij mrgoli v spisu, ki radi pisateljeve gostobesednosti obsega celih 132 str. Izmed napak naj omenimo le nekatere: stol se je prevrgel (m. prevrnil), strah do kazni, strah je mlinarico, čutila (m. čustva), uzameta, potolažilo (m. potožilo), učeraj, do Gropa i. t. d. Neverojetnosti in nelogika skoro na vsaki strani; dijalog okoren in prisiljen. Totale: vzor nerodnega in dolgočasnega skrpucala. — Prevod je dušeslovno zanimiv in jezik lep. — „Slovansko knjižnico“ toplo priporočamo. Ribič.

„Slov. pevsko društvo v Ptuj“ je razpisalo dve nagradi po 80 koron za dvoje najboljših skladb. Moški in ženski zbor. Temu pozivu se je odzvalo 12 skladateljev, ki so poslali 25 skladb, za naše „azmere“ gotovo veliko število.

Židje in avstrijska vlada. „Organ für die Gesamtinteressen des Judenthums“ piše: „Nas je 1.200.000 duš, mi predstavljamo velikansko moč, mi imamo vedo in bogastvo v svojih rokah. Antisemitizem nas je probudil. S temi 1.200.000 dušami mora vlada računati. Ščiti naj nas proti vsakemu napadu od strani antisemitov, in mi joj damo vse svoje moči na razpolago. Ako pa ne stori tega, potem naj si sama pripisuje, če prejdemo vsi v tabor socialne demokracije“. Dobro, sedaj vsaj vemo, kaj velja prepričanje židovskih socialnih demokratov.

Slovani v Aleksandriji so se začeli gibati. Zadnji čas je namreč izšel iz Aleksandrije poziv, ki vabi k ustanovitvi Slovensko-hrv. sloge. Društvo naj bi imelo namen vzajemne podpore in prosvete med Slovenci in Hrvati ter ostalimi Slovani. To misel je sprožil naš rojak, o. Hubert Rant.

O veliko-nemškeje propagandi in njene organizaciji prijavljajo listi koncem leta natančnejše podatke. Izmed društev, ki služijo imenovanim idejam, omenjamo „Društvo za pospeševanje nemštva v vzhodnih pokrajinah“, ki deluje zlasti proti Poljakom. Društvo šteje 20.000 članov ter s pomočjo posebne banke, ki ima 5 mil. kapitala, nakupuje poljska posestva in jih oddaja svojem kot rentna zemljišča. Drugo društvo je „Velikonemška zveza“, ki zlasti goji prusko mišljenje v Avstriji. Društveni organ „Alldeutsche Blätter“ ima skoro polovico naročnikov v Avstriji. Najstarejše društvo te vrste pa je „Splošno nemško šolsko društvo“, ki ima 30.000 članov, ki plačajo vsako leto 80.000 mark. Tri četrtine podpore so namenjene avstrijskim Nemcem. Društvo ima svoje glasilo, deluje pa tudi s prirejanjem veselice, izdajo brošur i. t. d.

KNJIŽEVNOST.

Slovanska knjižnica. Snopič 44/45. Poezije. Zložil Josip Pagliaruzzi-Krilan. II Str. 150 + 2 st. „Opomnje“. Cena 50 kr. Ta knjiga obsega II. del pesni; I. del pride pozneje; v III. delu bodo spisi v nevezani besedi, zajedno slika in životopis. Dijaki dobé snopič po 40 kr., ako so naročniki „Sl. kn.“ S. 45. snop. je završeno to leto „Sl. knjižnice“. Podjetnik g. And. Gabršček si pokrije stroške le tedaj, ako mu plačajo vsi naročniki, drugače bo imel izgubo.

Koledar za prestopno leto 1896. Veljaven posebno v goriški nadškofiji. II. letnik. Cena 40 kr. Predgovor pravi: „Vredili smo ta koledar takó, da natančno kaže, kaj se v goriški nadškofiji dan za dnevom obhaja“. Ponatisnjeni so sestavki prof. S. Rutarja: „Zgodovinske črtice iz poknežene grofije goriške in gradiške“. I. del Potem sledi: Figura. Povest. Ruski napisal Leškov, preložil Podravski. — Iz križarskih vojen na Poljskem. Sp. Ad. Zorjan, poslov. Podravski. — Konec obseza različne inserate. — Koledar je posebnega priporočila vreden kot tak in potem radi znanja, katero podaja o domači zgodovini.

Slovanský obzor. Časopis politický, poučný a zábavný. Majitel, vydavatel a redaktor Karel Wolf. Ročník I. Nákladem „Matice Slovanské“ v Olomouci. V snopičih 14—20 je naslednja vsebina: Svet. Hurban Vajanský. Novely (Konec). Ruské povídky. Napsal Vaš. Němirovič-Dančenko. Přel. Al. Lang. Danilevského Rusko a Evropa. K. Wolf. Z povídek Vosila Čajčenka. Z maloruštiny přel. J. Svozil.

Český Lid. Sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, na Slezsku a na Slovensku. Izhaja po 6 krat na leto. Číslo 2. V. letnika obseza med drugim: Národopisná výstava československá. (S 23 vyobrazeními). Dr. Zibert Čeněk. — V záležitosti křížů t. ř. cyrillo-methodějských. Dr. Jos. Kalousek. — Komédie o narození Pána Ježíše Krista, totiž o přijetí sv. tři králů a o smrti krále Herodesa. Ze starého rukopisu podává Jos. Král. — Národopisné studie našich umelců II. Jos. Manes (Se 4 vyobr.) — Proti zlodějům. Al. Jirásek. — Žakovské slavnosti na sv. Řehoře. I. Z okolí Jindřichohradeckého (s notovou ukázkou). M. Tejčka. — Česká literatura folkloristická. Itd. Vrhla tega polno ilustracij, sosebno tudi z narodopisne razstave. — Opozarjamo, da ta V. letnik podá popolno sliko narodopisne razstave československe, in vendar se mu cena ne poviša; stal bode torej ves letnik 4 gld. Naročnina se pošilja pod adresu: Knihotiskárna F. Šimaček, Praha, Jerusalemská ul., č. 11.

Ottova Laciná knihovna narodní. Seš. 45—50: Za květu mladosti. Podhorská idylla ze života. B. Němcová. Napsal V. Rezníček. II., III. — Povídky Olšanské. Piše Ferd. Schulz, I., II. — Boleslav Prus: Palác a Zbořenina. Z polštiny přel. J. J. Langer. I., II. Cena sešitu 10 kr.

Воспитанье у jezuitским коллегияма, говорно у говорници Велике Школе Стеван Веселиновић, професор богословије.

Русская Бесѣда, Ноябрь, ima poleg raznih razprav tudi: Турецкія дѣла. Константинополь долженъ быть нашъ. — На дальнемъ Востоку. — Черногорская война. — Критическія бесѣды. — Приложение „Благовѣсть“. — Stoji s poštnino vred 6 rub. Adresa: Контора „Русской Бесѣды“. С.-Петербургъ, Троицкая ул., д. 18.

Русскій филологическій вѣстникъ, No. 4-ый 1895 г. Содержание: Юрій Крижаничъ о сербско-хорватскомъ удареніи. А. Шахматова. Звукъ дѣвъ въ малорусскомъ нарѣчійи. Н. Корвинъ. — Этюды объ А. С. Пушкинѣ. Н. Сумцова. — И. С. Некрасовъ. А. С. Itd. — Педагогическій отдѣлъ. — To izdanje izhaja uže 18. leto, in sicer v debelih knjigah po 4 krat na leto ter stoji s poštnino vred 7 rub. Sotrudniki so prvi ruski jezikoslovci in slavisti, ki razpravljajo vprašanja tudi iz drugih slovanskih literatur. Pretresa in primerja tudi narodno leposlovno književnost. Naročnina se pošilja pod adresu: Варшава. Въ редакцію „Русскаго филол. Вѣстника“.

Slovansko časopisje. To pot navajamo le nekaj političnih časnikov; v bodoče dopolnimo rubrike. — **Slovenski.** „Eдинost“ v Trstu; glasilo slov. pol. društva za Primorsko, bode od novega leta izhajala po 6 krat na teden in sicer na 4 straneh. Cena za vse leto 12, za mesec 1 gld. — **Slovenski Narod**, dnevnik, v Ljubljani. Na l. 15, za 1/4 l. 3 gld. — „Soča“, tednik, v Gorici. Vse l. 4-40, 1/4 l. 10 gld. — **Hrvatski.** „Naša Slova“, tednik, v Trstu. Vse l. 5, za seljake 2-50 gld. — „Il Pensiero Slavo“, na ital. jeziku, tednik, v Trstu. Zagovarja specialno hrv. interese, v obče slovanskomoralno vzajemnost. Vse l. 8, 1/4 l. 4 gld. — „Obzor“, dnevnik, Zagreb. Za 1/4 l. 5-50 gld. — „Hrvatska Domovina“, Glasilo stranke prava. Dnevnik, Zagreb. Na mesec 1-75, za 1/4 l. 4-50 gld. — **Srbski.** „Српски Глас“, tednik, Zader. Pol l. 3-50 gld. — „Глас Црногорца“, tednik, na Cetinju. Na l. 6 gld. „Српска Застава“, Belgrad, 3 krat na teden. Na leto 24 gld. — **Bolgarsko.** „Сѣвѣстникъ“, cerkoven list. Srelec (Sofija), tednik. Na leto 40 levov. — **Češki.** „Narodní Listy“, Praga. Dnevnik. Na mesec 1-90, 1/4 l. 5-70 gld. — „Vyšehrad“, tednik, Praga. S prilogo vse l. 6, 1/4 l. 4-50 gld. — „Čas“, Praga, tednik. Vse l. 6, 1/4 l. 4-50 gld. — „Velehrad“, Kromeriz, tednik. Vse l. 5, 1/4 l. 1-25 gld. — **Slovaki.** „Národné Noviny“, Turč. sv. Martin, 3 krat na teden. Vse l. 12, 1/4 l. 3 gld. — **Malorusi.** „Галичанинъ“, Levov, dnevnik. Vse l. 14, 1/4 l. 3-50 gld. — „Листокъ“, za vse potrebe ogerskih

Malorusov, 2 krat na mesec. Vse leto z dodatkom 10 koron. Naročnina se pošilja uredništvu v Veliki Rakovec (Nagy-Rákóczi. Ugocsa megye). — **Velikorusi** imajo v Petrogradu „Новое Время“, v Moskvi „Московскія Вѣдомости“ itd. — V bodoče dalje.

Vabilo na naročbo.

S to (50.) št. završuje „Slov. Svet“ osmo leto svojega obstanka. Z novim letom bode izhajal dne 5., 15. in 25. vsakega meseca ter, tudi bez priloge, v vsaki številki obsejal po 12 strani, skupno po 4 strani vsak mesec več, nego letos. Cena ostane listu, kakor v sedaj završenem letu.

Po tej uredbi bode zopet možno posamične spise hkratu ali pa vsaj v večih zaglavjih priobčevati. Program ostane nepremično stari, torej utrjeni slovanski kulturni program, ki je našim čitateljem znan. Če bodo okoliščnosti ugodne, začnemo priobčevati uže pred leti obečano zgodovinsko-kritično razpravo o cirilo-metodijski cerkvi; vsled te razprave, nadajamo se zadržno, popravi se zlasti v zapadnem Slovanstvu mnogoteri napačni nazori o slovanski zgodovini sploh in o cerkveni zgodovini posebe.

Slovani povečujejo svojo starodavno neslogo med seboj tudi radi različnih nazorov, katere jim donaša domača inteligencija od vseh vetrov, najmanj pa iz slovanskih krajev samih. Radi tega je treba delovati vsaj na večo jedinstvo v principijalnem naziranju, in vsled tega bomo skušali odslej razpravljati tudi v „Slov. Svetu“ principe o socialni, ekonomski in na prvem mestu o politični morali in s tem se nadajamo pripomoči vsaj mlajšemu naraščanju, stremečemu k plemenitemu mišljenju in delovanju. K tej novi zadači v našem listu nas ne silijo le obče slovanske potrebe, temveč tudi specialne slovenske razmere, katere uže nekaj let hoče latinizatorska stranka urejevati po neke vrste modrosti, o kateri trdi, da je jedino prava. Uže s tem nadajamo se, da bomo koristili sosebno tudi dijaštvu; o specialnih vprašanjih poslednjega pa želimo še bolj nego doslej posebe govoriti. Ženskemu vprašanju odmerimo tudi l. 1896 posebne predale ter želimo od začetnih poskusov pomakniti se nekoliko dalje. Slovansko politiko smo in bomo presojevali s stališča občega evropskega položaja in skupnih kulturnih interesov, ker drugače so zapadni Slovani — bez tega dvojnega kompasa — v največji opasnosti, da zabredejo, kakor so tu in tam silno zagazili uže doslej. Stremljenje slovenskega naroda pride k svojemu cilju jedino v soglasju interesov ostalega Slovanstva, specialno avstro-ogerskega! Po tem postulatu bomo vsaj mi delovali dalje.

Naglašati hočemo, da odslej bomo v večji meri razpravljali tudi narodno in državno gospodarstvo. Ker so posojilnice in konsumna društva danes tudi za slovensko organizacijo in gmetno narodovo utrjenje silno važen delek narodnih zadač, bavili se bomo i nadalje sosebno tudi s takimi društvi.

Kar se dogodi in zasnuje važnega med Slovani, bomo zvesto beležili tudi nadalje. Razne ruske, češke in druge slovanske „drobtinice“ bodo popolnjevale obči okvir v listu. Važne književne pojave slovanskih narodov se bodo posebe označevale.

K temu še posebe dostavljamo, da bode list s stališča moderno utrjenih principov presojeval tudi leposlovje, in bode krajše leposlovne spise poleg pesnij priobčeval tudi sam.

Na vse tu navedene strani so ostali nam stari sotrudniki zvesti in so v njih kolo pristopili tudi novi poleg nekaterih vrlih rodoljubk, ki želé sosebno v smislu našega razširjenega programa pomagati v prosvetljenje slovenskega ženstva in naroda v obče. Vabimo pa vsakega rodoljuba in rodoljubko, naj po svoji moči pospešuje naše delo.

To dosežejo s peresom, nasveti in tudi z razširjenjem lista med znanci in znankami.

Kdor je prijatelj našega stališča, bode rad videl, da se pomnože somišljeniki, kajti le s povečanim kolobarjem sostremiteljev bode polagoma možno vplivati na narod in takó oslabiti sedanjí razdejanost. Ko bi slovenski listi nepristransko poštevali zadačo „Slov. Sveta“, morali bi ga sami v interesu zares narodnih strank in samih sebe priporočati občinstvu. To dolžnost je doslej izpolnila samo „Edinost“, glasilo Tržaških Slovencev, in njej smo dolžni tu izreči svojo iskreno zahvalo. „Slov. Narod“ je omenjal le vsebino; sedaj nam menda hoče odtegniti pa tudi to malo moralno pomoč. Par drugih pokrajinskih listov, kakor „Soča“ in „Domovina“, se vsaj ne boji več omeniti lista, in tudi za to smo hvaležni. Nadejamo se, da bode v bodoče še bolj; saj „Slov. Svet“ ni nobenemu listu na poti, pač pa skuša pospeševati narodno delo, s tem pa tla utrjevati tudi slovenskim narodnim novinam. Ako je kaj poštene solidarnosti med slovenskim dobrim časopisjem, morajo držati skupej, in če je pri njih dobra volja, ne bodo napačno sodili naše kritike, ki proizhaja vselej le iz stvari in radi stvari. Dolžni smo z blagohotnostjo popravljati medsebojne napake, le tako pridemo dalje. Hudobno podtikanje in sumničenje prepuščajmo i nadalje latinizatorski stranki, okuženi po tujstvu in znani sofistiki.

Bodimo dobre volje in skušajmo šibkemu in ne po njegovi krivdi zaostalemu narodu pomagati.

S to željo narodu v skupnosti in Slovanstvu srečno novo leto! Naprej!

„Slovanski Svet“ za leto 1896. stoji:

za vse leto	5 gld. — kr.
„ pol leta	2 „ 50 „
„ četvrt leta	1 „ 25 „

Za učitelje, učiteljice in dijake:

za vse leto	4 gld.
„ pol leta	2 „
„ četvrt leta	1 „

Za države zunaj Avstro-Ogerske za vse leto 6 gld. 50 kr.

Posamične številke so po 16 kr.

Inserati se plačujejo po dogovoru.

Novci, pisma in vsakovrstne pošiljatve se pošiljajo uredništvu.

Uredništvo in upravnništvo „Slovenskega Sveta“ na Dunaju (Wien, VII., Hofstallstrasse, 5.

Opomnja upravnništva. Prosimo vljudno, da sedaj, v ko-
nee leta, poravna vsak naročnik, ako je zaostal kaj
svojo naročnino. Tiste, ki so na dolgu še od prejšnjih let,
in ki niso dobili še opomina od našega odvetnika, prosi-
mo zadujkrat, naj do Sv. 3 kraljev izpolnijo svojo
dolžnost; drugače bodo imeli posebne stroške in sitnosti.

Do naročnikov imamo v interesu lista sedaj pa še po-
sebno, prav vljudno prošnjo: naj blagovoli vsakdor na-
ročnino kar možno pošiljati naprej; komur je te-
žavno poslati naročnino za vse leto, naj pošlje v obrokih
vsako črtletje, toda redno. Na red se moramo privaditi
tudi pri našem listu, in naš izdatelj je strogo navezan,
da sproti pokriva stroške za „Sl. Svet“. Komur je do
lista, ne bode delal sitnosti našemu upravníštvu; indi-
ferentnim ljudem, kakor v obče, pa itak ne vsiljujemo
lista; torej red, red in zopet red tudi gledé na upravníštvo
„Sl. Sveta!“ Srečno novo leto!

Listnica uredništva. Tekom leta smo dobili mno-
govrstnih spisov in pesnij, katerih nismo priobčili letos;
kolikor jih moremo porabiti za „Sl. Svet“, pridejo na
vrsto l. 1896. Kar se dostaje pesnij, mislimo l. 1896
v listnici uredništva odmeriti nekoliko prostora za kritiko
različnih pesniških poskusov. Ondi bode razvidno, zakaj
se ta ali ona pesen ni priobčila v celoti. Vsem sotrudni-
cam in sotrudnikom in tem, ki so kakor koli izročili
uredništvu kak prispevek, iskreno zahvalo! Priporočamo
se tudi za bodoče leto! Zahvaljujemo se pa tudi vsem
naročnikom in čitateljem, ki so kakor si bode izrazili
nam svoje blagohotenje in spodbujenje. Da nam od rodo-
ljubov in rodoljubk s Slovenskega, Hrvatskega, Srbskega,
pa tudi od ostalih Slovanov prihajajo izrazi soglašanja
in spodbujanja k nadaljnjemu vstrajanju, — to nas vedno
krepi in veseli.

Med našimi sotrudniki vlada največa požrtvovalnost;
nikdar ne zahtevajo in ne pričakujejo kake odškodnine
ali nagrade; nasprotno, ravno oni spadajo v vrsto tistih,
ki podarjajo listu tudi gmotné prispevke. Potem imamo
takih naročnikov, ki posebe odmerjajo po jedno ali več
naročnin za tiste, ki bi radi čitali „Sl. Svet“, pa ga sami
ne morejo naročiti. Med njimi je tudi takih, ki nimajo
časa čitati lista, pa ga naročajo za osebe, ki se jim zdé
vredne take podpore.

Vsem tem vrstam moralnih, duševnih in gmotnih
podpornikov izrekamo tu iskreno svojo zahvalo in jim
zagotavljamo, da je bila njih spodbuda in podpora
vmestna in vspešna. Za to se vsem še posebe priporoča-
mo tudi za novo leto 1896. Naj bode isto srečno vsem
njim in vsemu Slovanstvu!

☛ **„KAZALO“** „Slov. Sveta“ za l. 1895. priložimo
2. št. l. 1896. — Letošnje številke imamo še vse na
razpolaganje.

Popravek k 49. št. „Sl. Sv.“ Str. 437 na leví 5. vrsta zdolej
čitaj: Od 18. jun. 1894....

„SLOVANSKI SVET“ izhaja vsak petek na 8 straneh, slučajno s prilogami. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta
gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo
po 12 kr. — *Zunaj Avstro-Ogerske* na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravníštvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna
pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII. Hofstallstrasse, Nr. 5.